

Wees gul met uw organen: **BOB DE MOOR** speelt **CORNELIUS BRACKE**

De acteur Bob De Moor (60) geeft op het toneel gestalte aan Cornelius Bracke, opiniemaker bij Humo, die gaarne een witte zomerpet draagt uit de tijd dat we hier nog meedogenloze winters hadden waarin je 's ochtends je kunstgebit uit een diepgevroren glas water moest losbikken, een tijd ook waarin meer mensen dan alleen maar mijn collega Guido Van Meir vertrouwd waren met het repertoire van de Franse zanger Henri Garat (1902-1959). In de monoloog 'Wees gul met uw organen' maakt Corneel op verzoek van de Vlaamse Overheid promotie voor orgaandonatie, en ondertussen ontvocht hij ons ook met enig misbaar zijn plaatselijk universeel wereldbeeld.

Ten behoeve van de fotograaf zal Bob De Moor straks, om Corneel over zichzelf af te roepen, een witte zomerpet en een bril met hoornen montuur opzetten en een pak aantrekken dat niet met deze accessoires detoneert, maar nu zit hij er nog helemaal als zichzelf bij. Om warm te draaien vraag ik hem wanneer hij voor het eerst de merkwaardige aantrekkingskracht van het theater heeft gevoeld.

Bob De Moor «In de Minardschouwburg, bij Romain De Coninck. Mijn vader nam me als kind mee naar dat theater, en bovendien kende hij de toenmalige vrouw van Romain. Dat hij zulke relaties had, vond ik op zich al heel bijzonder.

»Ik herinner me vooral de *gezelligheid* van zo'n theateravond. Die af- en aanrollende lachgolven hadden een wonderlijk effect op mij. De meeste grappen begreep ik natuurlijk niet, maar ik amuseerde me met het plezier van de anderen. In de pauze verscheen Romain De Coninck voor het doek om een met grappen gelardeerd verkooppraatje te houden. Hij verkocht allerlei spulletjes, asbakken bijvoorbeeld, want de Minard moest het zonder subsidie stellen.»

HUMO Wanneer begon je te denken dat je zelf iets met die theaterwereld te maken zou willen hebben?

De Moor «Behoorlijk laat, in het laatste jaar van de middelbare school. Provo kwam op, en dat sprak me geweldig aan. Werkelijk alles werd gecontesteerd, zo van: 'Waarom zouden we nog door de deuropening ergens naar binnen gaan, het raam is toch beter?' En

de contestant bij uitstek was de artistiek. Het kapperszaakje van mijn vader was in die tijd op het Sint-Jacobsplein gevestigd, toen dé ontmoetingsplaats van de alternatieve scene. Ik heb daar flink aan meegedaan. Ik had goede cijfers op school – de weg naar de universiteit lag open, maar ineens vertoonde ik tot schrik van mijn vader onbestemde artistieke neigingen. Voor literatuur had ik geen aanleg, tekenen en schilderen kon ik ook niet, en voor muziek had ik al helemaal geen talent. Wat schiet er dan nog over?

»Ik ben dan tegen de zin van mijn vader naar de toneelschool gegaan. Er was in die tijd heel veel werk voor jonge acteurs, om de simpele reden dat er maar weinig jonge acteurs waren. 't Was nog een soort schande om aan het theater te gaan, wat ik achteraf bekeken niet slecht vind. Nu worden kinderen door hun ouders gestimuleerd om naar de toneelschool te gaan: 'Wat ik op de televisie zie, dat kun jij ook!' Mensen van mijn generatie kregen te horen: 'Als je naar de toneelschool gaat, dan kom je hier niet meer binnen.' 't Was dus een kwestie van doorbijten, en om te kunnen doorbijten moest je al heel gemotiveerd zijn.

»Toen ik eenmaal op de toneelschool zat, boden allerlei kamertheaters mij rolletjes aan, zodat ik me op de duur nauwelijks nog op school vertoonde. De hoofddocent kreeg er genoeg van: 'Ofwel kom je elke dag, ofwel nooit meer.' Ik heb hem de hand geschud en ben nooit meer teruggekeerd.»

HUMO Ik weet dat je in 1976 één

jaar lang deel hebt uitgemaakt van het gezelschap van Romain De Coninck. Dat lijkt me een vreemde keuze voor een acteur die de alternatieve scene hoog had zitten.

De Moor «Mijn eerste confrontatie met het theater werkte nog altijd na. Daar kwam nog bij dat ik van folk hield – ik was bevriend geraakt met Wannes Van de Velde, en ik vond dat Romain De Coninck ook deel van die volkskunst uitmaakte. Hugo Claus kwam in die tijd, in het gezelschap van Amsterdamse vrienden, ook naar de stukken van Romain De Coninck kijken: hij zal er ook wel iets authentieks in hebben geproefd.

»Ik moet erbij vertellen dat ik me toen niet al te lekker voelde in de andere theaters. Ik had net de Internationale Nieuwe Scène achter de rug – ik heb meegespeeld in de laatste vijftig voorstellingen van hun absolute succesvoorstelling 'Mistero Buffo' – en ik was aan bezinning toe. Ik heb me toen ook heel lang afgevraagd of ik niet beter voor een 'echt' beroep zou kiezen, maar ik was al een flink stuk

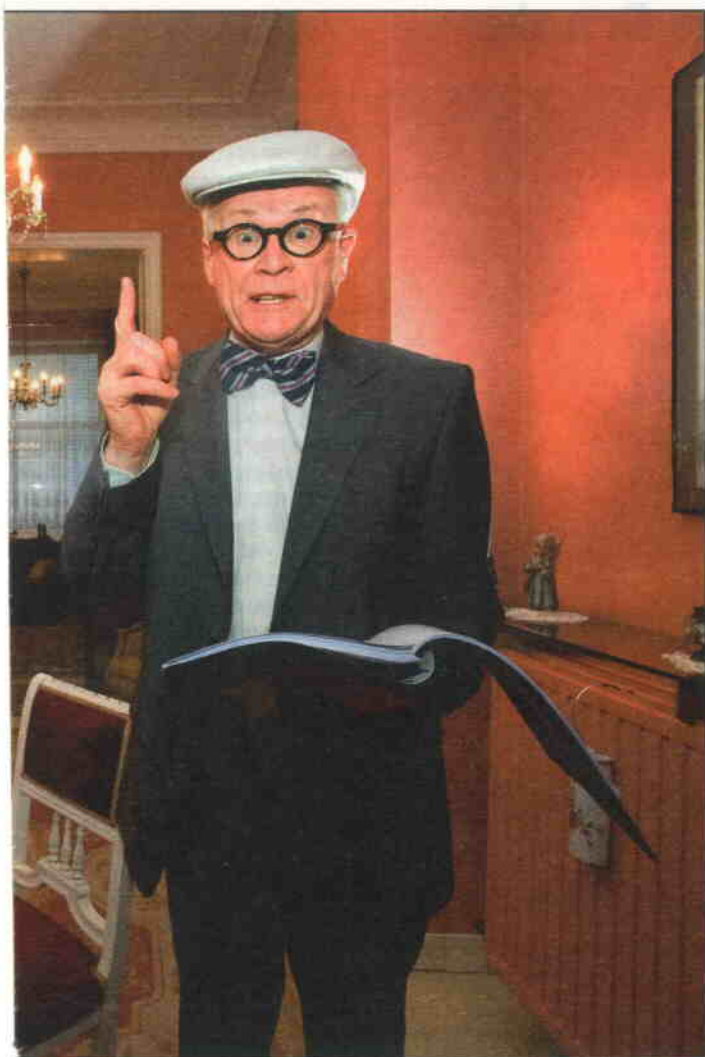
in de dertig, dus daar was het te laat voor.

»Na een jaar kwam ik erachter dat het gezelschap van Romain De Coninck ook niets voor mij was – ik had niet de indruk dat ik er veel leerde – maar vreemd genoeg ben ik nu weer op mijn stappen teruggekeerd.»

HUMO Ja, je houdt je al een jaar of vijf met het Vernieuwd Gents Volkstoneel bezig. Ik neem aan dat je 'volks' een kwaliteit vindt.

De Moor «Ja. Ik heb al vaak te horen gekregen dat het woord 'volks-toneel' verschrikkelijk oubollig is, maar ik gebruik het als geuzenaam. Dat 'volkse' zal ook wel iets met mijn afkomst te maken hebben, en met mijn vader en zijn ruwe, directe vorm van humor die ik altijd erg heb gewaardeerd.

»Hij was eigenlijk meer entertainer dan kapper. Als er in zijn kapsalon op een drukke dag zes mensen hun beurt zaten af te wachten, dan rook hij publiek. Eén van zijn vaste klanten was een Franstalige professor die bepaald hardhorend was. Dat wist mijn vader, maar de

'De generatiekloof is een zégen'

meeste klanten niet. Mijn vader zei dan tegen die professor: 'Jan-m'n-kloten, 't is aan u', waarop die man zei: 'Pardon?' En dan mijn vader weer: 'C'est à vous professeur.' En zat die professor dan in de kapersstoel, dan bleef het maar doorgaan: 'Jan-m'n-kloten, hef eens uw peer op.' Die prof: 'Pardon?' En mijn vader: 'Il fait beau aujourd'hui, n'est-ce pas professeur?' De andere klanten wisten niet meer waar ze het hadden. Dat soort humor is me met de papepel ingegeven. Er spreekt iets oneerbiedigs uit, dat ook in goed volkstoneel hoort te zitten. Het moet altijd hekelen. Het publiek moet de indruk krijgen dat

het even weerwraak kan nemen op de machthebbers, of op de financiële of culturele elite.

»Voor de rest maak ik me weinig illusies over de maatschappelijke impact van theater. Ik heb nog toneel gespeeld voor de arbeiders van Glaverbel, en op stakingen en vakbondmeetings, maar zelfs toen was ik er niet helemaal gerust op. Ik dacht: 'Zo'n vakbondsmen weet waar hij het over heeft in zijn speech, hij drukt zich in concrete termen uit en wordt dan ook goed begrepen, en wij komen hier ocharme met een *allegorie* aanzetten.'

»Ken je de monoloog 'De belegering van Bologna' van Dario

Fo? Jan Decleir heeft 'm nog gespeeld. 't is een hilarische sketch waarin het volk van Bologna massaal met stront begint te gooien, en zo de citadel veroverd, en dus ook de macht. Tamelijk plat: de verschillende soorten stront worden er met veel plezier in beschreven, in geuren en kleuren. Kijk, wij zullen daar wellicht de metaforiek van inzien, maar voor het ruime publiek is die monoloog toch vooral: eens goed lachen om strontgrappen.»

HUMO In welke mate is je engagement veranderd in de loop der jaren?

De Moor «'t Zou jammer zijn mocht ik nog zo naïef zijn als vroeger. Maar ik vind het goed dat ik in mijn jonge jaren echt heb geloofd: 'We gaan iets teweegbrengen.' Daar wordt tegenwoordig te weinig in geloofd. Dat jonge mensen zo lang bij hun ouders blijven wonen vind ik, behalve een teken van deze tijd, ook teleurstellend. Ik dróomde ervan om zo snel mogelijk het ouderlijk huis te verlaten. De vrijheid! Een eigen leven leiden, in mijn geval in een huisje dat ik voor 750 frank per maand huurde en waarover mijn vader zei: 'Je woont in een mooie stal, je hebt het ver geschopt.' (lacht) Volgens mij is een generatiekloof eigenlijk een zegen.»

het heerlijk, maar het lukt niet altijd voor de volle honderd procent, en dat maakt het dan weer spannend. Als je blaakt van zelfvertrouwen, gaat het vaak mis; je raakt uit het ritme en dan begin je hard te werken om het zaakje weer recht te trekken. Het publiek merkt onbewust – de kenners wellicht bewust – dat je ontzettend je best staat te doen, en het haakt af.

»Ik weet ondertussen wat ik kan, en dus ook wat ik niet kan. Daar heb ik vrede mee. Van grote, ernstige toneelstukken blijf ik liever af. Ik heb in mijn acteursleven een gewone spreektoon proberen te vinden, de toon van het dagelijkse leven die toch nog verstaanbaar is op de laatste rij, en van die toon wil ik niet meer afwijken. Een Shakespeare op rijm spelen is niets voor mij: ik denk dat ik het niet kan.»

HUMO Heb je je ooit al vlakaf ongelukkig gevoeld in het theater?

De Moor «Als ik me slecht voel in mijn vak, heeft dat bijna altijd met botsende ego's te maken. Ik vind het mooi als ik een collega kan doen schitteren, zo van: 'Ik geef de voorzet en jij trapt de bal erin.' Natuurlijk wil ik 'm er ook weleens intrappen, maar sommige acteurs geven je dan met opzet een slechte voorzet: 'Benieuwd of je er dié nog kunt intrappen,' zie je ze denken, en daar word ik ongelukkig van. Ik geef heel graag mooie voorzetten – ik geniet daar ook van, en dan denk ik ook weleens: 'Zo moeilijk was het nu ook weer niet om te scoren.' (lachje)

»Ik wil me wel laten gelden op het toneel, maar niet ten koste van alles. Ik denk toch dat ik mijn ego kan beheersen. In een groep acteurs kun je voelen wie de natuurlijke leider is – dat schijnt in het voetbal ook het geval te zijn. Mij valt het nooit moeilijk om te denken: 'Deze man of die vrouw heeft het voor het zeggen in dit ensemble.' Maar anderen gaan dan juist denken: 'Dat pik ik niet, nooit!'

HUMO Als ik je carrière overloop, merk ik dat je nooit ergens lang bent gebleven. Je bent kennelijk geen man van de vaste stek.

De Moor «Nee, ik ben ongedurig. Ook buiten het theater. Als ik ergens op bezoek ben, duurt het niet lang of in gedachten wil ik alweer elders zijn. 't Is misschien wel een restje onrust uit mijn jeugd. Een spelend, nieuwsgierig en ongedurig kind: dat ben ik gebleven.»

HUMO Als je voor televisiewerk ►

SPELEND KIND

HUMO Je bent zestig. Acteer je nog altijd even graag als vroeger?

De Moor «Ja, en ik vind het nog steeds iets meer dan alleen maar werk. 't Mag pretentius klinken, maar de laatste twintig jaar heb ik niet meer aan mijn beroep getwijfeld. Je krijgt er veel voor in ruil. Dat ik ervan heb kunnen leven, vind ik op zich al de moeite.

»Ik vind het nog altijd zeer plezierig dat een acteur het ritme van een voorstelling kan bepalen, zeker in een komedie, zo van: 'Als ik nu dit doe, of kies voor dié stembuiging, dan mag ik dié reactie van het publiek verwachten.' Als dat lukt is

Bob De Moor speelt Cornelius Bracke

► **wordt gecast, krijg je meestal ambtenaarachtige, gestroptaste rollen, heb ik de indruk.**

De Moor «Of de rol van dokter, of van gerechtsdeurwaarder. Maar ik heb ook weleens een pedofiele priester gespeeld (*lacht*). Sterker nog: na die rol heb ik nog twee andere pedofiele priesters gespeeld. Zo gaat dat in Vlaanderen.»

HUMO Je zult je wellicht meer een theateracteur dan een film- en televisieacteur voelen.

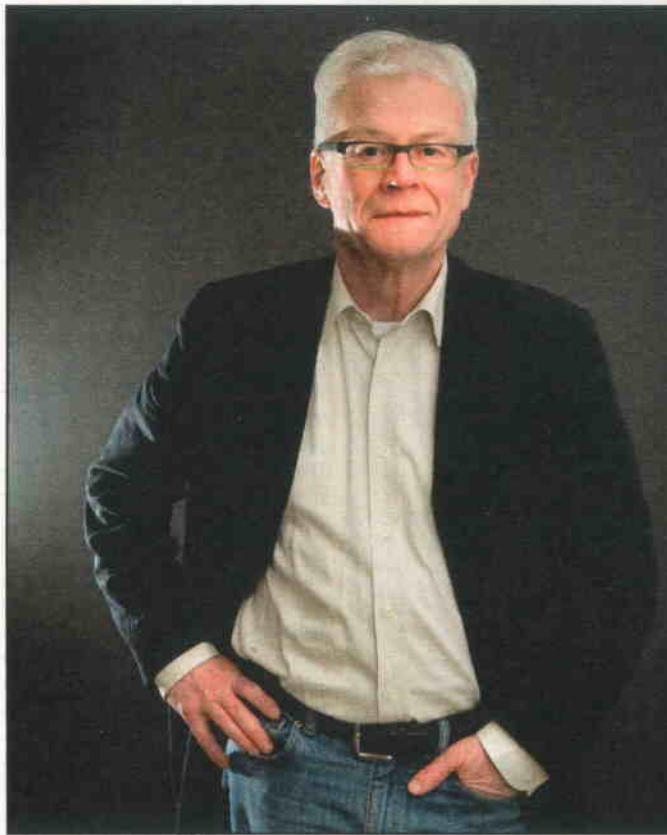
De Moor «Ongetwijfeld. Zowel cineasten als fotografen hebben mij ooit vlakaf gezegd dat ik niet voor het beeld geschikt ben. Eerst vond ik dat flauwekul, maar ondertussen denk ik dat ze gelijk hebben. Sommige mensen zijn geboren om voor de camera te staan: Marie Vinck, bijvoorbeeld. Maar als ik mezelf op de televisie zie, denk ik telkens: 'Is het dát maar?'

»Op het toneel zie ik mezelf gelukkig niet – alhoewel: toneelvoorstellingen worden steeds vaker op video vastgelegd, voor het archief. Maar ik heb veel meer aan de reactie van het publiek: ik voel meteen aan of iets functioneert of niet. Bij film of televisie heb je geen idee van je effect. Daar komt nog bij dat je op een filmset vaak de hele dag zit te niksen. Meestal heb ik mijn kruit al verschoten tegen de tijd dat ik aan mijn werk moet beginnen. Dan denk ik zelfs: 'Hopelijk verschuiven ze mijn scène naar morgen.' Of ik zit hevig te hopen dat ik er na één take vanaf zal zijn. 't Is geen goede instelling, ik weet het.»

HUMO Heb je, als je aan het spelen bent, ooit al kunnen denken: 'Nu ben ik op mijn best'? Of anders: kan een acteur zich bewust zijn van zijn hoogseizoen op het toneel?

De Moor «Ik heb me heel goed gevoeld toen ik 'Olivetti 82' repeteerde en speelde, een monoloog van Eriek Verpale. Ik ben nooit zover gegaan als in die rol.

»Die monoloog was een noodgeval: hij diende om te elfder ure een andere productie te vervangen, Verpale kreeg drie weken om 'm te schrijven. Na één week had hij één derde klaar, en ik ben onmiddellijk beginnen te repeteren. Ik had dus geen idee hoe het met mijn personage zou aflopen, maar toch dacht ik al snel: 'Ik heb 'm.' In week drie leverde hij het laatste stuk af: mijn personage bleek een incestpleger te zijn, terwijl ik hem al die tijd had gezien als een rechtschapen man

'Sommige mensen zijn geboren om voor de camera te staan: Marie Vinck, bijvoorbeeld. Als ik mezelf op de televisie zie, denk ik telkens: 'Is het dát maar?''

die veel onrecht was aangedaan. Mijn eerste reactie was: 'Dit kán niet, dit speel ik niet, zo zit die man niet in elkaar.' Ik wilde zelfs een ander einde, maar door toch maar dat laatste stuk te repeteren en die woorden uit te spreken, drong ik ineens helemaal tot dat personage door – het was alsof het zich ineens aan mij openbaarde. Ik ben toen zelfs in tranen uitgebarsten.»

HET WORDT TE VEEL

HUMO Binnenkort zet je Cornelius Bracke neer in 'Wees gul met uw organen', een monoloog van Guido Van Meir. Je hebt al veel monologen gespeeld – Ehrenstein, Verpale, Jo Van Damme, een zekere Samuel Beckett. Waarom heb je dat soort eenzaamheid herhaaldelijk over je afgesmeekt op het toneel?

De Moor «Meestal omdat er geen geld was voor een grotere productie. Prozaïsch, hè?

»De moeilijkheid van deze monoloog is de zeer specifieke taal van Corneel: ouderwetse Vlaamse boekentaal, zinnen met veel bijzinnen die allemaal op hun pootjes

terechtkomen. Dat maakt de tekst geestig, maar juist die taal zal het me moeilijk maken om goed contact met het publiek te hebben. En die taal zal ook sneller de indruk wekken dat ik een tekst uit het hoofd heb geleerd, terwijl een toneeltekst eigenlijk moet klinken alsof je hem ter plekke staat uit te vinden.»

HUMO Een monoloog is per definitie een zeer eenzame bezigheid: er is niemand die je een mooie voorzet kan geven.

De Moor «Toen ik mijn eerste monoloog speelde, 'Tubutsch' van Ehrenstein, was ik soms doodongelukkig: vier uur rijden naar Groningen, een eenzame rit, en bij je aankomst blijken er maar acht mensen gereserveerd te hebben. 'Maar het loopt nog wel wat aan,' troosten ze je dan. Meestal loopt het nauwelijks nog aan. Maar ik heb in zulke omstandigheden ook al wonderlijke voorstellingen gespeeld, misschien wel omdat ik me zo goed als onbespied waande.

»De laatste jaren heb ik wel minder last van dat soort eenzaamheid.»

HUMO Repeteer je zo'n monoloog helemaal in je eentje?

De Moor «Ja. En in de week voor de première inviteer ik enkele mensen aan wier oordeel ik iets heb. Of ik speel een aantal try-outs voor een zo goed als onvoorbereid publiek. En dát is mijn beste regisseur. Je denkt: 'Díé grap zal er zeker ingaan,' maar je merkt dat het publiek daar anders over denkt. Meestal schort er dan iets aan je timing. Daar moet je proefondervindelijk achter zien te komen, met behulp van het publiek dus. De eerste week dat ik 'Wees gul...' speel, beschouw ik dan ook als mijn laatste repetitieweek, maar dat is nog geen reden om niet te komen kijken.»

HUMO Wat moet ik me bij zo'n solitaire repetitie voorstellen?

De Moor «Ik zeg mijn tekst terwijl ik aan tafel zit, of al ijsberend door de kamer, en ondertussen doe ik kleine handelingen – een beetje aanrommelen in huis – waarmee ik mijn concentratie bewust probeer te verstoren. Dat doe ik ook omdat het publiek je voortdurend verrast – iemand staat op om te gaan plassen – en als je een monoloog speelt, moet je daar extra tegen gewapend zijn. Soms rammel ik die tekst af, en ineens vind ik dan de juiste toon, haast toevallig, in een passage waar ik die toon eerst niet in had vermoed. En zo ontdek ik beetje bij beetje Corneel.»

HUMO Er is maar één fotootje van Cornelius Bracke bekend, waarbij jij, om een levend mens van hem te maken, dus van alles moet verzinnen. Een timbre misschien, een bewegingspatroon...

De Moor «Ik doe geen enkele moeite om een typetje van hem te maken, en dus doe ik ook niets bijzonders met mijn stem. Ik trek de outfit van Corneel aan, en vanaf dat moment moet vooral de tekst het doen. Ik vermoed wel dat Corneel een specifiek bewegingspatroon heeft, maar ik reken erop dat het zich vanzelf zal aandienen. Een vlotte boy zal hij wel niet zijn – ik denk dat hij zijn armen nog het liefst dicht bij zijn romp houdt, behalve dan als hij iets exclameert, of een gedicht voordraagt.»

HUMO Het wordt vaker gezegd dat een acteur met zijn personage moet sympathiseren, hoe onsympathiek het ook mag zijn. Hoe zit het tussen jou en Cornelius Bracke?

De Moor «Volgens mij zit er meer Guido Van Meir in Corneel dan hij denkt. Soms geeft Corneel kritiek